Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, iki 1929-06-20, iš Kauno – į Berlyną

Mielas Juozapai, / Ačiū už laišką.

Mielas Juozapai,
Ačiū už laišką.

1) Nuo Berlyno tai „mažai“ (į Harcą ir tt.) ekskursijai vadovaus Feliksas Senkus, – Kazimiero [1] prietelius: kartu žvgb. [2] tarnavo, kartu St. Gallene mokės. Jis buvo daug kartų Berlyne, Šveicarijoj, Paryžiuj – mokės tvarkyti. Pilno ekskursantų sąrašo kol kas negaliu patiekt, nes vis keičias.

2) Berlyno studentams laišką jau parašiau – drauge su p. Sidzik. [3] – turėjo gi ir jie jau gauti. (Čerkeliūnas [4] argi dar nebaigė?). Atsakymo iš jų dar neturiu.

3) Atstovybė [5] jau tiek gerai daro, kad priglaudžia mus. Tat mes nieku būdu nenorėtumėm tarnautojus apsunkint materialiai. Piniginės pašalpos (maisto ir tt.) iš atstovybės mes nesitikim, nes tai ir nėra reikalo. Duoda pastogę, pasakys vieną kitą gerą žodį, – t[ai] ko mes daugiau galime norėti iš atstovybės? Lygiai materialiai niekuo neturėtų aukoti ir Berlyniškė studentų draugija.

4) Matracai – būt geriau, bet turbūt sunkiau. Galima ir šiaudai. Bet tai jums geriau vietoj matyti. Būtų gera, kad nakvynės įrengimas – ir pati nakvynė – ekskursijai 5 dienų nekainuotų daugiau, kaip 40–50 markių. Šiuos pinigus aš išsiųsiu birželio 6–7 dien. Būtų gera, kad daugiau už nakvynę nebereikėtų mokėti (arbatpinigiai, žinoma, reikės sugrįžu[s] duoti).

5) Miegot vyrai ir moterys gali liuosai ir gerai visi kieme – ideališka nakvynė. Su tualetu – keblus reikalas. O jei nepavyks pataisyti – tai ar nebus galima rasti išeities – ar nebus galima ir nakvoti?

6) Būtų gera, kad rytą 8–9 val. ir vakarą 7–8 val. [1r] // būtų galima gauti karšto vandens – arbatai. Šitokia tvarka – arbatai, cukrui ir duonai asignuojam dienai po 1 markę nuo žmogaus – manau, užteks (dešros – skyrium).

7) Atsiųsiu avanso, prašydamas ir bilietus iš anksto parūpint į teatrus.

8) Važiuosime vis tiktai naktį. Jauni žmonės – niekis, bu[s] gerai. Rytą išvažiuot – mums nelabai gerai išeina. Lepesni galės gi ir miegamą vietą gaut.

9) Del dešrų – aš pasistengsiu išgauti iš čionykštės Vokiečių atstovybės leidimą pasiimt kiekvienam po 2–3 kilo. Turi leist ir galas! Per paketus – daug klapatų!

10) Pridedu maršrutą ir sąmatą [6]. Sąmatoj daugely posmų aš tikiuosiu dar ekonomiją padaryti.

11) Švogerka [7] – bus įrašyta į bendrą skaičių. Ji turės dalyvauti tik bendrose išlaidose. Tai reiškia – faktinose. Pavyzdžiui, jei Berlyne nevalgys drauge pietų – gaus iš kasos 1 markę atgal ir tt. Sunkiau tik bus su Berlyno nakvynės mokesčiu. Faktinai bus gi ne individualiniai butai, bet „massenquartiere“, – gali jai kartais komuna čia 4–5 Mrk. ir negrąžinti. Bet tai yra detalės, kurios visuomet be jokios skriaudos galima sutvarkyti.

Galės važiuot toliau ar palikt Berlyne – nebus nuskriausta.

Labų dienų Tau [8] ir p. Bronei [9] nuo mūsų visų trijų [10].

Balys [11] [1v] //

KOMENTARAI

[1] Kazimieras Sruoga (1899–1974) – jauniausias Balio Sruogos brolis, ekonomistas, spaudos darbuotojas. Lietuvos kariuomenės savanoris, Nepriklausomybės kovų dalyvis. 1925 m. Sankt Galleno prekybos instituto Šveicarijoje absolventas, 1929 m. Berno universiteto ekonomikos mokslų daktaras. 1929–1936 m. Finansų ministerijos paskolų ir ekonominių informacijų skyriaus vedėjas.

[2] Žvgb. *santr* =žv[al]g[y]b[oje].

[3] Vaclovas Sidzikauskas (1893–1973) – diplomatas, teisininkas, 1922–1931 m. Lietuvos atstovas, vėliau įgaliotasis ministras Berlyne, o nuo 1925 m. drauge ir Vienoje, ir Berne.

Balys Sruoga rūpinosi ekskursijos organizaciniais reikalais, todėl buvo išsiuntęs laišką Vaclovui Sidzikauskui:

„Labai prašyčiau man atleisti, kad aš ir šiais metais kėsinuosiu išnaudoti Tamistos žinomąjį palankumą mūsų bestudijuojančiam jaunimui.

Ir šiais metais, kaip pernai ir užpernai, aš organizuoju Lietuvos studentų ekskursiją į Vokietiją. Mes Kaune kultūros įstaigomis tokie neturtingi, taip sunku dirbti mokslo ir mokymo darbas, kad, norint kiek daugėliau padėti mūsų jaunimui, tenka neišvengiamai organizuoti ekskursijos į užsienį. Ir reikėtų matyti tiktai, kaip jaunimas džiaugias, patekęs į užsienius, susipažindamas su nauju pasauliu, kaip džiaugsmingai sutinka pakelti visus ekskursinės kelionės nepatogumus, kaip jis yra dėkingas visiems, kurie jam kiek padeda kuo daugiau pamatyti, kuo daugiau pasimokyti!

Matydamas tą jaunimo džiaugsmą ir tą didelę naudą, kurią ekskursijos duoda musų jaunimui, aš jau nebegaliu atsisakyti jas organizavęs.

Šiemet man tenka organizuoti net dvi paralelinės ekskursijos, nes prisirašė labai daug norinčių ir į vieną ekskursiją visi nesutilptų.

Abidvi ekskursijos išvažiuoja iš Kauno vieną dieną – liepos 3 d. Viena ekskursija tuojau iš Berlyno (atvažiavimo dieną) išvyks į Muenchen, Wien etc.

Antra gi ekskursija pasiliks Berlyne 5–6 dienas, toliau vyks į Harz, Leipzig, Dresden, Saechsische Schweiz.

Deja, studentai yra labai suvaržyti lėšų reikalu. Norėtųs prie minimalinių išlaidų jiems kuo daugiau parodyti, kad jie turėtų kaip galima daugiau naudos. Todel aš suinteresuotas juos kaip galima pigiau apgyvendinti Berlyne. Gyvent Berlyne viešbučiuose mums jau nepakeliamas daiktas.

Žinodamas Tamistos musų ekskursijoms malonų palankumą iš pernykščių ir užpernykščių metų, aš ir šiais metais atsidrąsinu prašyti Tamistos pagalbos. Mums jokie patogumai nereikalingi, – by tik būtų pastogė: ramiai ir patogiai mes ir Kaune galime išsimiegoti, o Berlyne mums ne patogumai rūpi. Mūsų akys daugiausia krypsta į namukus, esamus atstovybės kieme…

Mes susirinkę porą kartų svarstėm šį klausimą. Optimistai reiškė įvairių pageidavimų ir prašė, kad aš juos Tamistai pareferuočiau.

Vienas pageidavimas, kuris ir man labai patiko, buvo toks.

Kaip gera būtų, jei atstovybė tuose namukuose galėtų įrengti nakvynę „matracų-narų“ sistema, kaip tai yra daroma, pavyzdžiui, kalnų bakūžėse (*Huette*), – namukus lyg ir paversti į ekskursantų priglaudą. Narų sistema tuose namukuose būtų galima liuosai įrengti nakvynė del 15–20 žmonių. Ekskursija yra jau tam tikras uždaras kolektyvas, „šeima“, visi gali drąsiai ir ramiai kartu miegoti. Kalnų bakūžėse juk visuomet taip ir tenka daryti. Ir kiek jau aš esu tokiose ekskursijose dalyvavęs bei jas organizavęs – niekur jokių nesusipratimų dar nesu turėjęs.

Atrodo, ekskursijų į Berlyną skaičius kasmet vis didės ir didės, ir kiekviena ekskursija cyps prie atstovybės durų prašydama pagalbos. Tokių matracų-narų įrengimas duotų atstovybei galėjimo ir plačiai globoti mūsų jaunimą, ir išvaduoti atstovybės personalą nuo bereikalingo rūpesčio.

Matracų-narų įrengimas ne kiek labai tekainuotų. Būtų galima iš ekskursantų imti už nakvynę po pusę markės, blogiausiu atveju – po markę, ir įdėtos lėšos per 2–3 metus sugrįžtų. Užtat tuo būdu atstovybė musų jaunimui suteiktų ne tiktai didelės materialinės, bet ir moralinės paramos. Visai kitas įspūdis, kai nakvoji kur vokiečių lauže ir darai tokias ekspedicijas į vokiečių kultūros turtus ir kai nakvoji saviškių pastogėj!

Šitokios pagalbos jaunimas niekuomet neužmirštų ir Tamistos vardas jo širdyse būtų dar šviesesnė simpatija nuskaidrintas.

Aš asmeniškai čia esu suinteresuotas ir kitu atžvilgiu. Aš noriu, kad mūsų jaunimas Vokietijoje mokytųs, bet kad ištisai nepasiduotų vokiečių kultūros įtakai. Tat man svarbu, kad, susiduriant su vokiečių kultūra, vis tiktai būtų palaikomi ryšiai su Lietuva… Todel tat aš taip norėčiau ekskursiją „prijaukinti“ prie atstovybės. Juo labiau kad vokiečiai mums paprastai reiškia visur ypatingo palankumo…

Ekskursijoj, paliekamoj Berlyne, dalyvaus 8–9 merginos ir 5 vaikinai.

Būtų gera, jei aš iš anksto galėčiau sužinoti, ar mano ekskursantus bus galima kokiu nors būdu priglausti atstovybėje, ar teks jiems ieškoti kur kitur nakvynės.

Reikšdamas aukščiausios pagarbos“.

(Balio Sruogos laiškas Vaclovui Sidzikauskui, iš Kauno – į Berlyną, 1929-05-10, [pasirašytas mašinraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 623, l. 1r, 2r)

[4] Petras Čerkeliūnas (1893–1965) – pedagogas, visuomenininkas, 1927 m. – Berlyno aukštesniosios technikos mokyklos ir Lietuvos universiteto absolventas. Nuo 1928-06-01 iki 1931-10-01 Lietuvos garbės konsulato Berlyne sekretorius.

[5] Atstovybe vadinama Lietuvos pasiuntinybė Berlyne.

[6] Laiško priedai (ekskursijos maršrutas ir kelionės sąmata) neišliko. Tačiau apie planuojamą ekskursiją skelbta spaudoje. Tik iš laikraštyje publikuoto ekskursijos vadovo pranešimo paaiškėja detalus maršruto planas, lankytini objektai, kelionės organizaciniai niunsai:

„Šią vasarą, birželio pabaigoj – liepos pradžioj (laikas galutinai nenustatytas) yra organizuojama studentų ekskursija į pietų Vokietiją – Bavariją, kuri tęsis apie tris savaites.

Berlyne ekskursija sustos 2 dieni: dieną, nuvažiuojant į Bavariją, ir 1 dieną, grįžtant. Berlyne ilgiau sustot negalima, nes tai žymiai pabrangintų kelionę. Toliau vienai dienai manoma apsistoti Nürnberge – apžiūrėti miestą ir jubiliejinę Dürerio parodą, ir kokias 4–5 dienas praleisti Münchene, Bavarijos sostinėj.

Münchenas – vienas iš gražiausiųjų (jeigu ne visų gražiausias) Vokietijos miestų. Jame sukaupta daugybė kultūros turtų, jame randas daugybė įvairiausių muziejų, bent dauguma jų ekskursija atlankys, kaip antai Alte Pinakothek ir Neue Pinakothek (klasiškųjų darbininkų paveikslai – didžiausias Vokietijoj rinkinys); Gliptothek (senoji skulptūra – originalai); Stadtgalerie ir Schack-Galerie (naujasai menas – tapyba ir skulptūra); Glas Palast (didelė moderniško meno vasaros paroda); milžiniški muziejai National Museum ir Deutsches Museum (kultūros istorija, itin daug dėmesio atkreipta technikos evoliucijai – svarbu istorikams ir technikams), turtingas teatro muziejus (svarbu literatams ir teatralams); Alpių muziejus (itin svarbu gamtininkams). Čia paminėta tiktai svarbesnieji Müncheno muziejai. Manoma atlankyti Botanikos sodas, Meno Akademija, Universitetas ir Aukštoji Technikos mokykla, senybinės Müncheno bažnyčios, viena kita buvusių Bavarijos monarchų pilys ir Müncheno teatrai.

Be šių, tariant, pastoviųjų ar nekilnojamųjų Müncheno vertybių, tuo metu bus Münchene grandiozinė paroda „Heim und Technik“ (namai ir technika), įdomi toli ne vieniems technikams (apie jos vertingumą technikams ir kalbėti netenka). Tat pats Münchenas yra pakankamai vertas, kad jį aplankytų įvairių specialybių ir nuotaikų studentai – yra tenai ko pasižiūrėti ir pasimokyti!

Bet pagrindinis ekskursijos tikslas – Bavarijos ir Austrijos kalnai. Kelionė į kalnus prasidės iš Reichenhall. Bet prieš pradedant kelionę į kalnus šia kryptimi bus suorganizuota maža ekskursijėlė iš Müncheno į Kochelį. Kochely randas milžiniška elektros stotis, gaminanti energiją visai Bavarijai.

Šios elektros stoties apžiūrėjimas bus studentams technikams vienas iš įdomiausių ekskursijos momentų. Čia pro kalną yra iškasta tunelis, iš vieno kalnų ežero vanduo pro tą tunelį bėga į kitą kalnų ežerą ir suka mašinas. Tai bene didžiausioji elektros stotis Vokietijoje. Tačiau Kochelio atlankymas ne vien tik naudingas, – jis ir labai malonus. Iš Kochelio teks pasikelti į kalno viršūnę, – Herzogstand, – tiesa, nelabai aukštą (1731 metr.), bet užtat labai gražią. Iš jos viršūnės prasiveria įstabus reginys į kalnų ežerus (Kochelsee ir Walchensee), už Kochelsee matyti plačiai nusitęsusias Bavarijos lygumas, o už Walchensee rūstūs akmens, plikos uolos – kalnai iš Karwendel ir Wetterstein Gebirge (čia aukščiausios viršūnės siekia arti 3000 metrų).

Tačiau, kaip sakyta, pagrindinė ekskursija į kalnus prasidės kita kryptimi – nuo Reichenhalles. Iš čia ekskursija kelsis į Reiter Alpen kalnyną, nusileidus iš jų pasikels į kalną Watzmann (2713 metr.) – vieną pačių gražiausiųjų Bavarijos kalnų. Iš ten ekskursija nusileis į vieną gražiausiųjų visame pasauly ežerų – Königssee – ne veltui karališku ežeru vadinamą. Iš ten ekskursija persiverčia į Austrijos kalnynus – į Steinernes Meer – akmens jūrą ir kelias į viršūnę Hochkönig (2938 mtr.). Toliau ekskursija eina jau Austrijos sienose, pasiekdama dar visą eilę aukštų, gražių ir įdomių viršūnių.

Kelionė po kalnus tęsis 2 savaiti. Maršrutas sudaromas tokiu būdu, kad ekskursijoj galėtų dalyvauti ir neprityrę ėjikai – pirmą kartą į kalnus atvykę. Minėtas viršūnes pasiekti nesunku, o įspūdžių, pergyventų jose, užteks ilgiems, ilgiems metams. Nevedant į piktą pagundinimą, galima pastebėti, kad kalnai į žmogų veikia pikčiau kaip tabokas: nuo taboko rūkymo galima atprasti, o kalnuose pagyvenęs žmogus jau visą gyvenimą jaučia kalnų pasiilgimą. Nebuvo dar tokio dailininko tapytojo, kuris tinkamai būtų atvaizdavęs visą kalnų grožybę, nebuvo dar tokio rašytojo, poeto, kuris tinkamai būtų apdainavęs tuos jausmus, kuriais žmogus gyvena kalnuose. Ypač gi galingi kalnai veikia mus lietuvius – lygumos sūnus: lygumoj gyvenant kalnų ir įsivaizduoti negalima!

Veltui, žinoma, tenai niekas neveža. Tačiau lėšų šiai turiningai ir plačiai ekskursijai reikalinga palyginamai nedaug. Kiekvienas dalyvis turės sumokėti į bendrą kasą maždaug 500–600 litų. Už tuos pinigus bus jam parūpinta geležinkelio bilietai (ir pasai, vizos), nakvynės, valgis, bilietai į teatrus, muziejus, parodas ir bus kiekvienas dalyvis už tuos pačius pinigus pristatytas atgal – į Kauno stotį. Labai galimas daiktas, kad iš šios sumos atliks dar šiek tiek lėšų ir ekskursantų privatiems reikalams, nes kalnuose gyvenimas kainuos labai pigiai. Kalnuose daugiausia teks nakvoti kalnų bakūžėse, ten didelių patogumų nėra. Geras daiktas bus, jei bus galima gauti nakvynei kiekvienam ekskursantui po matracą, bet gal ne kartą teks tenkintis ir suolu ar šienu arba pasitenkinti ir dar kuklesnėmis apystovomis: kur kokios sąlygos bus. Žinoma, tai nepatogu, bet: 1) nakvynė pigi, 2) tai bus aukštai kalnuose, kur nėra nė viešbučių, nei kurių kitų patogumų. Kas nori patogumų – tegu geriau šion ekskursijon nesideda, – tegu vyksta į Kačerginę, tegu geriau važiuoja Šveicarijon: ten ir viešbučių turės, kiek nori, ten ir ant aukštų kalnų traukiniu užvažiuos, ten ir kelionė… na, pažiūrės, kiek jam kelionė kainuos.

Kalnuose ir valgis bus primityviškas, daugiausia pačių ekskursantų gaminamas: arbata, košė, lašiniai, dešra… Kartais kalnuose bus galima gauti pieno ir kalnų bakūžėse sriubos. Tiktai pakalnės valgyklose bus galima ir įtikinamiau užsikąsti, ir patogiau pamiegoti.

Norint pagyventi kalnų laisve ir gauti visus kalnų kelionės malonumus (ir išsiversti pigiai) reikia sutikti pagyventi ir šitokiomis sąlygomis. Visi, kurie norės šioj ekskursijoj dalyvauti, težino iš anksto, kas jų laukia kalnuose šiuoju „prozaišku“ reikalu. Be to, dar iš kiekvieno ekskursanto reikalaujama, kad jis būtų geras ėjikas, kad laikytųsi ekskursijos drausmės, kuri bus bendrai kolektyviškai prieš išvažiuojant nustatyta. Pagaliau, dar vienas svarbus reikalas. Pageidautina, kad ekskursantai būtų, anot vokiečių, „Schwindelfrei“, tai yra, kad belipant į kalną ar užlipus ant jo, galva nesisuktų. Žinoma, į pavojingas vietas nebus einama, – nebus tokių perėjimų, kur galvos apsisukimas būtų pavojingas. Bet jeigu ekskursantų tarpe atsirastų vienas kitas asmuo, kurie prie statėlesnės pakalnės ar siauresnio perėjimo pradėtų bijoti ir cypti, tai, žinoma, toksai ekskursantas nepageidautinas, – jis sudarytų bereikalingo rūpesnio kitiems ekskursijos nariams ir visiems baisiai pagadintų ūpą. Šit kodėl ir šioji sąlyga tenka paminėti.

Pagaliau, kaip parodys ekskursijos eiga, galima bus padaryti ir šitaip. Silpnesnieji ar suskubę greičiau pavargti galės pasilikti kur pakalnėj prie ežerėlio dantis pasišildyt ir palūkėti, kol ištvermingieji pasikels į viršūnes ir atgal nusileis. Tie, kurie turi nesveiką širdį, kalnų ekskursijoj dalyvauti negali.

Primityviškos gyvenimo sąlygos tik iš pažiūros atrodo „baisios“, – tikrumoj jos nėra tokios. Pavyzdžiui, tokie žali lašiniai, kurių Kaune nelabai kas prie arbatos valgo, kalnuose yra skanesni už penkius čekoladus su krupniku… Šitokias primityvines sąlygas kiekvienas gaus už įmokėtus į bendrą kasą pinigus, tariant, „kazionnyj pajok“. Kas norės smarkiau pasistiprinti ir turės pinigų, visuomet galės gauti geresnio maisto: išeinant į kalnus pasiimt 2–3 dienoms geresnės atsargos arba kalnų bakūžėse pasisotinti, – tik bakūžėse kainos gana imponuojančios.

Pagaliau, neturėtų gąsdinti ir ėjimo sunkumas. Kalnų oras taip nuostabiai teigiamai veikia į sveikatą, kad žmogus ir pats nepajunti, kaip šitokioj sunkioj kelionėj fiziškai sustiprėji.

Ekskursijoj gali dalyvauti visi studentai ir studentės, sutinkantieji su aukščiau minėtomis sąlygomis. Kadangi išrūpinimas visokių palengvinimų Vokietijoj (kelionei ir apsistojimams) reikalinga nemaža laiko ir susirašinėjimų, tat norintieji ekskursijoj dalyvauti turėtų iš anksto užsiregistruoti, – kad anksčiau paaiškėtų ekskursijos sąstatas, – kad būtų galima iš anksto pradėti rūpintis lengvatomis. Registruotis reikia pas žemiau pasirašiusį adresu Kaunas, Žemuogių gatvė, 4a. Ekskursija labai didelė negalės būti. Nes dideliui žmonių skaičiui ir keliauti krūvoj sunku, ir su nakvynėmis didelis vargas. Tat, kurie pasivėluos iš anksto užsiregistruoti, vėliau gali į ekskursiją visai nepatekti. Visokių ekskursijos reikalų informacijų galima gauti kreipiantis tuo pačiu adresu. Užsiregistruoti galima tiktai asmeniškai“. (Balys Sruoga, „Ekskursija į Bavariją“, in: *Studentas*, Kaunas, 1928-05-13, Nr. 5, p. 5–7)

[7] Marija Jazbutytė (1909–?), Juozapo Sruogos žmonos sesuo, ekonomikos studentė.

[8] Juozapas Sruoga (1886–1957) – vyriausias Balio Sruogos brolis. Teisininkas, diplomatas. Nuo 1929 m. Lietuvos pasiuntinybės Berlyne Konsulinio skyriaus vedėjas.

[9] Bronislava Jazbutytė-Sruogienė (1896–1950) – Balio Sruogos brolienė, Juozapo Sruogos žmona.

[10] Broliui ir brolienei, gyvenusiems Berlyne, linkėjimus perdavė Balys Sruoga (1896–1947), jo žmona Vanda Sruogienė (1899–1997) ir jų dukra Dalia Sruogaitė (1925–2015).

[11] Išliko Juozapo Sruogos laiškas – atsakymas Baliui Sruogai:

„Mielas Boleslavai.

Tai galų gale tavo laiškas Studentams susirado, – įteikiau jį Valdybai šiandien! Tualetas bus pataisytas, pavyko surasti žemėje triūbas ir pašalinti užsikimšimą! Tas tai klausimas tvarkoj. Tavo maršrutą įteikiau p. Čerkeliūnui. Jis, rodos, jau senai nebe studentas, bet kadangi gana veiklus – tai vėl išrinktas į Studentų valdybos pirmininkus, – mat čia trūksta žmonių. – Tavo maršrutą reikės gal kiek pataisyti! Mat padekiu kai kurie muziejai yra tam tikromis dienomis nemokami! Klausimas, ar tavo plane pažymėtos dienos atitiks toms „nemokamoms“ dienoms? Gal kartais reikės padaryti perkėlimus? Labai pasitikėti Vokiečių Pas-bės ar Konsulato leidymams dėl produktų – pavojinga! Muitinės turi savo instrukcijas ir kartais su konsulatų nurodymais visai nesiskaito. – Taigi būkite atsargūs, kad kartais neturėtumėt sunkumų ant rubežiaus dėl dešros ir kitų dalykų! Jeigu galėtum prieiti prie p. Savickio, tai siųskit geriau per URM-ją. – Nakvynei, man rodos, reikės parūpinti šiaudų. Šis klausimas bus irgi tvarkoj, ypač kad jūs prisidėsite prie šiaudų apmokėjimo. Gal Studentų valdyba kaip nors prisidės pinigais – nežinau! Tarp mūsų kalbant, Čerkeliūnas labai storojasi, nes tikisi gauti vietą atstovybėje, vietą (pas mane). Kadangi tą vietą gauti pas jį šansų ne per daug, tai bijau, kad jis paskui staiga neatšaltų. Bendrai mano santykiai su nauja Valdyba ne per geriausi – labai oficialūs! Taigi aš statau klausimą taip, kad jie ne man malonumą daro, kad rūpinasi ekskursininkais. – Sakau, kad berlyniškės grupės vadas – Senkus!

Į Kauną nuvažiavo viena p-lė (mano skyriaus tarnautoja), kuri labai mėgsta dalintis naujienomis. Taigi tikiuosiu, kad neužilgo ir iki tavęs daeis gandai apie mane (per miesto ligoninę). – Jau ir šiaip mano renomė nekoks, – bet dabar esu tikras, kad bus galutinai sugadintas. Na, tiek to, aš į tai ne per daug boju! Tegul kalba kas ką nori!

Tai tuo tarpu tik tiek.

Prisiųsk ekskursininkų sąrašus kaip tik bus galima ir parašyk, kas turi būt parengta jiems atvažiavus! (Ar reikalingas pienas, kiek duonos – bulkelių, kiek cukraus, garsvyčių ir tt.). Tegul neužmiršta puodelių arbatai, paklodžių ir tt. –

Pasiūlyk Luomaniukui atvažiuoti!

Daug gerų linkėjimų jums visiems trims iš mudviejų. –

Brolis Juozapas“.

(Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Berlyno – į Kauną, po 1929-06-20, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 697, l. 1r–v)